

Tjänsteställe, handläggare
Projektstöd, Eva Getzman

2021-08-06

Beteckning Er beteckning
Dnr: 21RS6008 N2021/01813

Regeringskansliet, Näringsdepartementet

103 33 Stockholm

Svar på remiss om Förslag till principer för att utse regionalstödkarta för perioden 2022-2027

Region Örebro län är positiva till föreliggande förslag som innebär att regionalstödkartan utökas och välkomnar att flera kommuner i Örebro län finns med på stödkartan.

Region Örebro län anser dock att ytterligare två kommuner i Örebro län bör ingå i stödområde 5:1 och en kommun ytterligare i stödområde 5:2, i enlighet med tabell 1 nedan. Som utgångspunkt i förslaget har dels promemorians huvudprinciper, kriterier och indikatorer beaktats, dels en fördjupad tolkning av Riktlinjer för statligt regionalstöd 2021/C153/01 enligt punkt 175, 5) kriterium 5, fotnot 81;

”Vid tillämpningen av kriterium 5 måste medlemsstaterna visa att området genomgår en omfattande strukturomvandling eller är på kraftig tillbakagång relativt sett genom att jämföra de berörda områdena med situationen i andra områden i samma medlemsstat, eller i andra medlemsstater, på grundval av socioekonomiska indikatorer som avser statistik över företagsstrukturer, arbetsmarknader, hushållens räkenskaper, utbildning eller andra liknande indikatorer. För detta ändamål får medlemsstaterna hänvisa till uppgifter från sitt nationella statistikkontor eller andra erkända källor”

– Riktlinjer för statligt regionalstöd 2021/C153/01 (s. 28).

Region Örebro län föreslår att de nuvarande riktlinjerna under kriterium 5 fortsatt kan gälla som utgångspunkt, men att dessa kompletteras med ramverket för *Socioekonomiska analyser av kommuner (SEKOM)* för att fördjupa omfattningen av bedömningen utifrån socioekonomiska förutsättningar. En mer utförlig motivering redogörs för nedan under rubriken ”Avseende kommundyp och socioekonomiska indikatorer” .

Förslag på ytterligare kommuner till stödområde 5:1 och 5:2

Kommun kod	Kommun namn	Föreslås ingå i stödområde	Motivering
1882	Askersund	5:1	Uppfyller kriteriet för kommuntyp enligt Tillväxtverkets indelning och angränsar till det sammanhängande stödområdet 5:1. Askersund tillhör samma kommungrupp som Laxå i SEKOM 2019 vilken karaktäriseras som landsbygdskommuner med utmaningar.
1862	Degerfors	5:1	Angränsar till det sammanhängande stödområdet 5:1 och uppfyller nivån i den socioekonomiska indikatorn om lönesummeökning under eller lika med 10 procent. Degerfors uppfyller inte kriteriet för kommuntyp enligt Tillväxtverkets indelning men tillhör samma kommungrupp som Hallsberg, Lindesberg, Ljusnarsberg och Hällefors i SEKOM 2019 vilken karaktäriseras som kommuner som genomgår strukturomvandling.
1883	Karlskoga	5:2	Angränsar till det sammanhängande stödområdet 5:2 och uppfyller nivån i den socioekonomiska indikatorn om lönesummeökning under eller lika med 10 procent. Karlskoga uppfyller inte kriteriet för kommuntyp enligt Tillväxtverkets indelning men tillhör samma kommungrupp som Hallsberg, Lindesberg, Ljusnarsberg och Hällefors i SEKOM 2019 vilken karaktäriseras som kommuner som genomgår strukturomvandling.

Att möjliggöra för ett stöd för ytterligare kommuner vore värdefullt då Region Örebro län även i realiteten utifrån det arbete som sker med nuvarande stödformer för företag ser ett behov av nya industrilokaler i kommunerna. Sådana satsningar är förenade med stora kostnader och även risker. Många växande företag som gör regelbundna investeringar för att tillmötesgå kundernas önskemål har dålig likviditet och vissa svårt att få banklån. Här gör våra stöd stor nytta. Nybyggnationer är ofta mycket dyra och bristen på regionalstöd gör förmodligen att färre byggnationer gjorts i kommunerna. Våra investeringsstöd är ibland för små för de här satsningarna. Regionalstöden har tidigare även kunnat beviljas till kommunala fastighetsbolag vilket inneburit att kommunerna sökt stöd och därmed gett företagen en chans att hyra lokaler och därmed expandera.

Avseende kommuntyp och socioekonomiska indikatorer

Enligt riktlinjerna under kriterium 5 i promemorian anges att en av förutsättningarna för stöd är att *”områdena ska genomgå en omfattande strukturomvandling eller vara på kraftig tillbakagång relativt sett”* (s. 8). Detta definieras ytterligare i fotnot 17 genom att *”medlemsstaterna ska visa att området genomgår en omfattande strukturomvandling eller är på kraftig tillbakagång relativt sett genom att jämföra de berörda områdena med situationen i andra områden i samma medlemsstat, eller i andra medlemsstater på grundval av socioekonomiska indikatorer som avser statistik över företagsstrukturer, arbetsmarknader, hushållens räkenskaper, utbildning eller andra liknande indikatorer”* (s. 8). Dessa skrivelser har sitt ursprung i Riktlinjer för statligt regionalstöd 2021/C153/01, punkt 175, 5) kriterium 5, fotnot 81 (s. 28). I samma fotnot skrivs också att *”För detta ändamål får medlemsstaterna hänvisa till uppgifter från sitt nationella statistikkontor eller andra erkända källor”* (s. 28).

Region Örebro län anser att de angivna kriterierna avseende kommuntyp och socioekonomiska indikatorer under kriterium 5 inte återspeglar de rådande socioekonomiska förutsättningarna i kommunerna i tillräcklig omfattning för att utse stödområden på grundval av dessa. En möjlig konsekvens av detta kan innebära att kommuner med *relativt sett* bättre socioekonomiska förutsättningar blir stödberättigade, till förmån för kommuner med relativt sett svagare socioekonomiska förutsättningar.

Region Örebro län föreslår därför att de nuvarande riktlinjerna under kriterium 5 fortsatt kan gälla som utgångspunkt, men att dessa kompletteras med ramverket för *Socioekonomiska analyser av kommuner (SEKOM)* för att fördjupa omfattningen av bedömningen utifrån socioekonomiska förutsättningar.

SEKOM

SEKOM är ett ramverk för socioekonomisk analys av kommuner som utvecklats av företaget Statisticon på uppdrag av regeringen för att ingå som del i Kommunutredningen (SOU 2020:8).

”Kommunutredningen har låtit analysera den socioekonomiska situationen och utvecklingen i landets 290 kommuner utifrån tio indikatorer, varefter kommunerna har klassificerats och grupperats med hjälp av en särskilt utvecklad analysmodell. Indikatorerna belyser sådant som sysselsättning och arbetslöshet, andel unga och gamla, ekonomiskt bistånd och ohälsotal, utbildning, inkomster samt födda utanför EU/EFTA-området. Analysen leder fram till att fem

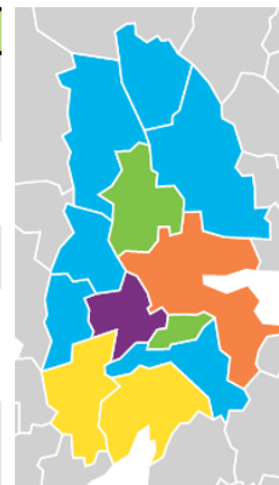
kommungrupper (s.k. SEKOM-grupper) utkristalliseras utifrån likheter i socioekonomin. Med en viss generalisering kan kommungrupperna också namnges, även om namnen inte fullt ut är betecknande för alla kommuner i varje grupp.” – Kommunutredningen (SOU 2020:8, s. 182)

De 10 indikatorer som använts i analysen är hämtade ur den offentliga statistiken. Eftersom Kommunutredningen också utförts på uppdrag av regeringen hänvisar Region Örebro län till underlaget med stöd av skrivelsen ”för detta ändamål får medlemsstaterna hänvisa till uppgifter från sitt nationella statistikkontor eller andra erkända källor” i Riktlinjer för statligt regionalstöd 2021/C153/01 beskrivet ovan. Utöver detta har SEKOM använts som ramverk till en socioekonomisk analys inom NUTS2 Östra Mellansverige för underlag till ny programperiod 2021-2027 för den Europeiska regionalfonden och socialfonden¹.

I tabell 1 sammanställs resultatet av SEKOM 2019 i Örebro län tillsammans med en kort beskrivning av vilka förutsättningar som karakteriserar respektive kommungrupp.

Tabell 1. Kommungrupper i Örebro län enligt SEKOM 2019

Kommungrupper	Beskrivning
Produktion Örebro	Högskolor/universitet, Industristäder, Hög utbildningsnivå, Höga inkomster, Låga ohälsotal, Socioekonomiskt heterogent, Hög andel födda utanför EU/EFTA
Landsbygd, välmående Nora, Kumla	Hög utbildningsnivå, Hög inkomst, Låga ohälsotal, Många barnfamiljer
Pendling, välmående Lekeberg	Relativt höga inkomster, Hög andel förvärvsarbete, Låg andel ekonomiskt bistånd, Aldrande befolkningsstruktur
Strukturomvandling Lindesberg, Ljusnarsberg, Hällefors, Karlskoga, Degerfors, Hallsberg	Låg utbildningsnivå, Hög arbetslöshet, Låg inkomstnivå, Aldrande befolkningsstruktur
Landsbygd, utmaningar Laxå, Askersund	Starkt åldrande befolkningsstruktur, Låg generationsåterväxt, Låg inkomstnivå, Låg utbildningsnivå

Källa: Kommunutredningen (SOU 2020:8, s. 182-183) och Statisticon

De kommungrupper inom SEKOM som bäst återspeglar skrivelsen i promemorian om att ”områdena ska genomgå en omfattande strukturomvandling eller vara på kraftig tillbakagång relativt sett” är den blå och gula kommungruppen. Den blå kommungruppen har av Kommunutredningen namngetts till ”Strukturomvandlings-Sverige”, och den gula kommungruppen till ”Landsbygds-Sverige med utmaningar”.

¹ Svenska ESF-rådet – Regionala socioekonomiska analyser: [Regionala socioekonomiska analyser - esf.se](http://www.esf.se)

Relativt sett så karaktäriseras den blå kommungruppen av låg utbildningsnivå i befolkningen, hög arbetslöshet, låg inkomstnivå och en åldrande befolkningsstruktur. Medan den gula kommungruppen *relativt sett* karaktäriseras av en starkt åldrande befolkningsstruktur, låg generationsåterväxt, låga inkomstnivåer och en låg utbildningsnivå i befolkningen. Samtliga kommuner i Örebro län som av promemorian föreslås ingå i ett stödområde tillhör också antingen den blå eller gula kommungruppen i SEKOM. Detta är positivt.

Enligt riktlinjerna skulle även Askersund och Lekeberg kunna ingå i stödområde 5:1 eftersom 1) de är av kommuntypen *Tätortsnära landsbygdskommuner*, och 2) de uppfyller den specifika principen om sammanhängande område. Varken Askersund eller Lekeberg uppfyller dock nivåerna i någon av de två specificerade socioekonomiska indikatorerna. SEKOM fångar de *relativa* skillnaderna i socioekonomiska förutsättningar mellan Askersund och Lekeberg på ett mer tillfredsställande vis än promemorians riktlinjer. I SEKOM tillhör Askersund den gula kommungruppen, medan Lekeberg tillhör den lila kommungruppen ”Välmående pendlings-Sverige”. Enligt denna analys har Laxå och Askersund mer gemensamt. Dels tillhör båda kommunerna kommuntypen *Tätortsnära landsbygdskommuner*, dels tillhör båda kommunerna den gula kommungruppen i SEKOM. I förslaget är Laxå berättigat till stöd, medan Askersund inte är det. Mot denna bakgrund anser Region Örebro län att det är rimligt att även Askersund föreslås bli stödberättigat i stödområde 5:1 på grundval av den specifika principen om sammanhängande område.

Ett liknande resonemang kan föras för kommuner som ingår i den blå kommungruppen i SEKOM. Av de tre kommunerna Lindesberg, Ljusnarsberg och Hällefors som föreslås ingå i stödområde 5:2 från Örebro län tillhör samtliga den blå kommungruppen i SEKOM. Samtliga dessa kommuner uppfyller både kriteriet om kommuntyp samt minst en nivå i de två socioekonomiska indikatorerna. Dessa kommuner kan därmed sägas ”*genomgå en omfattande strukturomvandling*” och ett stödberättigande är väl motiverat. Hallsberg kommun tillhör också den blå kommungruppen i SEKOM, uppfyller kriteriet avseende kommuntyp och föreslås därför ingå i stödområde 5:1. Samtidigt tillhör både Degerfors och Karlskoga kommun den blå kommungruppen i SEKOM och uppfyller nivån avseende den socioekonomiska indikatorn om lönesummeökning (Degerfors = 6 % (5,9 %), Karlskoga = 10 % (10,1 %)). Degerfors har en geografisk plats som motiverar inkludering i stödområde 5:1, och Karlskoga har en geografisk plats som motiverar inkludering i stödområde 5:2. I nuvarande förslag kan dock ingen av kommunerna bli stödberättigad eftersom kommunerna inte uppfyller kriteriet om kommuntyp. Detta trots att de socioekonomiska förutsättningarna är liknande som för Lindesberg, Ljusnarsberg, Hällefors, och Hallsberg, samt att kommunerna kan anses ”*genomgå en omfattande strukturomvandling*”. Mot bakgrund av detta anser Region Örebro län att det är rimligt att även Degerfors föreslås bli stödberättigat i stödområde 5:1, och

Karlskoga föreslås bli stödberättigat i stödområde 5:2, på grundval av att kommunerna genomgår en *"omfattande strukturomvandling"*.

Region Örebro län är medvetna om att det finns en maximal kvot om 9,98 procent av befolkningen till icke förhandsdefinierade c-områden. Mot bakgrund av detta bör därför prioritering av stödberättigande säkerställa att fördelningen blir så ändamålsenlig som möjligt. Förslaget att också utgå från SEKOM är ett konstruktivt bidrag till detta. Flera kommuner som i nuvarande förslag föreslås bli stödberättigade ingår i den gröna kommungruppen "Välstånd landsbygds-Sverige" i SEKOM. *Relativt sett* har kommuner i denna grupp bättre socioekonomiska förutsättningar jämfört med den blå och gula kommungruppen. Mot detta kan promemorians skrivelse om *"Det är också viktigt att se regionalstödkartan som en helhet, dvs. att kommuner som skulle kunna inkluderas i antingen förhandsdefinierade alternativt icke förhandsdefinierade c-områden inkluderas i det område som **totalt sett för Sverige ger ett önskat utfall**"* (s. 2) ställas.

För Region Örebro län

Irén Lejegren (S)
Ordförande regional tillväxtnämnd

Bilaga

Region Örebro läns analys och beräkningar

Bilaga – Region Örebro läns analys och beräkningar

Kriterium 5 – möjliga principer att åberopa

Bedömning: Flera

Motivering:

Riktlinjernas förutsättningar anger dels att områdena ”ska genomgå en omfattande strukturomvandling eller vara på kraftig tillbakagång relativt sett” (s. 8) och ”ska inte ligga i Nuts 3-regioner eller angränsande områden som uppfyller villkoren för att utses till förhandsdefinierade områden eller som kan utses i enlighet med kriterierna 1–4” (s. 8).

För att kvalificera sig under kriterium 5 ska kommunerna ingå i någon av följande kommuntyper definierade av Tillväxtverket:

- Glesa blandade kommuner
- Tätortsnära landsbygdskommuner
- Glesa landsbygdskommuner
- Mycket glesa landsbygdskommuner

Tabell 1 identifierar de kommuner i Örebro län som uppfyller detta kriterium.

Tabell 1. Kommuner i Örebro län som uppfyller kriteriet avseende kommuntyp

Kommunkod	Kommunnamn	Stad_land6_namn	Ingår i stödområde
1814	Lekeberg	Tätortsnära landsbygdskommuner	-
1860	Laxå	Tätortsnära landsbygdskommuner	5:1
1861	Hallsberg	Tätortsnära landsbygdskommuner	5:1
1863	Hällefors	Glesa landsbygdskommuner	5:2
1864	Ljusnarsberg	Glesa landsbygdskommuner	5:2
1882	Askersund	Tätortsnära landsbygdskommuner	-
1885	Lindesberg	Tätortsnära landsbygdskommuner	5:2

Källa: Tillväxtverket

Totalt 7 kommuner i Örebro län uppfyller detta kriterium, varav 5 kommuner ingår i antingen stödområde 5:1 eller 5:2 enligt nuvarande förslag till regionalstödscharta. Kommuner som uppfyller kriteriet för kommuntyp men som inte ingår i nuvarande förslag är Askersunds och Lekebergs kommun.

Utöver detta specificeras följande två socioekonomiska indikatorer för bedömning av kravet gällande ”omfattande struktumvandling”:

- Kommuner kvalificerar sig om de har en arbetslöshetsgrad som är över eller lika med 115 procent av det nationella genomsnittet enligt Arbetsförmedlingens statistik. Genomsnittet avser de tre senaste åren för vilka sådana uppgifter finns tillgängliga.
- Alternativt kvalificerar sig kommuner sig om de har en lönesummeökning under eller lika med 10 procent. Lönesummeökning används för att åskådliggöra ekonomisk utveckling på lokal nivå genom att jämföra perioderna 2014–2016 och 2017–2019. Det nationella genomsnittet är 14,7 procent.

Flera kommuner i Örebro län uppfyller en eller båda av nivåerna i de specificerade indikatorerna avseende socioekonomiska faktorer. Tabell 2 identifierar de kommuner som uppfyller nivån gällande arbetslöshet (minst 115 procent av rikets genomsnittliga nivå).

Tabell 2. Arbetslöshet 16-64 år, årsmedelvärde, andel (%) av registerbaserad arbetskraft

Kommun	2018	2019	2020	Egna beräkningar	
				2018-2020	% av riket
Askersund	4,7	4,8	5,5	5,0	67%
Degerfors	7,9	6,6	8,4	7,6	102%
Hallsberg	7,6	7,5	8,8	8,0	107%
Hällefors	10,7	10,6	13,2	11,5	154%
Karlskoga	7,4	7,0	8,2	7,5	100%
Kumla	5,0	5,4	6,7	5,7	76%
Laxå	7,4	8,4	8,5	8,1	108%
Lekeberg	3,9	3,8	5,2	4,3	57%
Lindesberg	7,3	7,6	9,1	8,0	107%
Ljusnarsberg	10,1	9,7	12,5	10,8	144%
Nora	7,2	6,8	8,6	7,5	101%
Örebro	7,6	7,8	9,6	8,3	111%
Örebro län	7,2	7,3	8,9	7,8	105%
Riket	7,0	7,0	8,5	7,5	100%

Källa: Arbetsförmedlingen och SCB (genom Kolada)

De kommuner i Örebro län som uppfyller nivån avseende arbetslöshet är Hällefors och Ljusnarsbergs kommun. Kommuner i de grå raderna är kommuner som även uppfyller kriteriet avseende kommuntyp. Både Hällefors och Ljusnarsberg uppfyller både kriteriet avseende kommuntyp och nivå avseende arbetslöshet.

Tabell 3 identifierar de kommuner som uppfyller nivån gällande lönesummeökning (minst 10 procent ökning mellan perioderna 2014-2016 och 2017-2019)

Tabell 3. Lönesumma efter arbetsställe kommun (dagbefolkning), miljoner kr, enligt ÅrsAgi/KU efter region och år

Kommun	Egna beräkningar*								
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2016	2019	% förändring
1814 Lekeberg	501,1	533,8	578,0	612,9	659,1	695,3	537,6	655,8	22,0%
1860 Laxå	649,4	658,8	707,5	727,1	757,5	773,2	671,9	752,6	12,0%
1861 Hallsberg	2215,0	2309,5	2360,7	2465,4	2639,6	2676,8	2295,1	2593,9	13,0%
1862 Degerfors	874,0	879,4	880,1	896,1	928,1	965,0	877,8	929,7	5,9%
1863 Hällefors	769,4	781,2	814,8	845,8	900,8	898,5	788,5	881,7	11,8%
1864									
Ljusnarsberg	468,8	494,6	503,9	522,8	539,1	543,5	489,1	535,1	9,4%
1880 Örebro	22476,0	23504,4	24680,1	26229,9	27700,4	28942,7	23553,5	27624,3	17,3%
1881 Kumla	2179,6	2239,5	2394,2	2465,4	2497,1	2440,1	2271,1	2467,5	8,6%
1882									
Askersund	1180,2	1250,4	1331,6	1402,8	1447,9	1482,5	1254,1	1444,4	15,2%
1883 Karlskoga	4620,5	4769,2	4914,7	5116,0	5286,3	5353,0	4768,1	5251,8	10,1%
1884 Nora	932,9	952,1	992,6	1043,5	1087,9	1124,9	959,2	1085,4	13,2%
1885									
Lindesberg	3002,9	3132,9	3243,1	3355,9	3438,6	3462,4	3126,3	3419,0	9,4%

Källa: SCB

* De egna beräkningarna har genomförts på samma sätt som för riket för att få fram riksgenomsnittet på 14,7 procent

De kommuner i Örebro län som uppfyller nivån avseende lönesummeökning är Degerfors, Ljusnarsbergs, Kumla och Lindesbergs kommun. Kommuner i de grå raderna är kommuner som även uppfyller kriteriet avseende kommuntyp. Både Lindesberg och Ljusnarsberg uppfyller både kriteriet avseende kommuntyp och nivå avseende lönesummeökning. Degerfors och Kumla kommun uppfyller nivån avseende lönesummeökning men inte kriteriet avseende kommuntyp.

Utöver de socioekonomiska indikatorerna specificeras ytterligare en specifik princip för inkludering av kommuner under kriterium 5:

”Kommuner som inte har en arbetslöshetsgrad över eller lika med 115 procent av det nationella genomsnittet eller inte har en lönesummeökning som är under eller lika med 10 procent vid en jämförelse mellan tidsperioderna 2014–2016 och 2017–2019 kan inkluderas för att skapa ett angränsande, dvs. sammanhängande, område.” (s. 9)

En förutsättning för att inkluderas med stöd av denna specifika princip är att kommunen inte överstiger en befolkning på 65 000 invånare. Då det framgår av tabell 1 att både Laxå och Hallsberg enligt förslaget ingår i stödområde 5:1 görs slutsatsen att de inkluderats på grundval av denna specifika princip. Eftersom dessa kommuner inte uppfyller nivåerna avseende de socioekonomiska indikatorerna.

Tabellerna 4a-c sammanfattar analysen av kriterium 5 utifrån Örebro läns perspektiv.

Tabell 4a. Kommuner i Örebro län som ingår i stödområde och som uppfyller kriteriet kommuntyp + minst en socioekonomisk indikator

Kommunkod	Kommunnamn	Ingår i stödområde	Uppfyller kriterier
1863	Hällefors	5:2	Arbetslöshet
1864	Ljusnarsberg	5:2	Lönesumma + Arbetslöshet
1885	Lindesberg	5:2	Lönesumma

Tabell 4b. Kommuner som ingår i stödområde och som uppfyller kriteriet kommuntyp + specifika principer

Kommunkod	Kommunnamn	Ingår i stödområde	Uppfyller kriterier
1860	Laxå	5:1	Sammanhängande område
1861	Hallsberg	5:1	Sammanhängande område

Tabell 4c. Kommuner som inte ingår i stödområde men som uppfyller något av kriteriet kommuntyp eller minst en socioekonomisk indikator + specifika principer

Kommunkod	Kommunnamn	Uppfyller kriterier
1814	Lekeberg	Kommuntyp + Sammanhängande område
1882	Askersund	Kommuntyp + Sammanhängande område
1862*	Degerfors	Lönesumma
1881*	Kumla	Lönesumma
1883*	Karlskoga	Lönesumma

*Kommuner uppfyller inte kriteriet kommuntyp